

Analiza głównych składowych (PCA)

Niyaz Lapkouski gr. 5 (sr. 18:30)

```
In [1]: import numpy as np
import pandas as pd
import matplotlib.pyplot as plt
from sklearn.model_selection import train_test_split
from sklearn.preprocessing import PolynomialFeatures
from sklearn.linear_model import LinearRegression
from sklearn.metrics import mean_squared_error, mean_absolute_error, r2_s
```

1. Wczytywanie i przygotowanie danych

Wykorzystujemy zbiór danych Fish Market.

Będziemy przewidywać wagę ryby (Weight) na podstawie jej wymiarów.

```
In [2]: df = pd.read_csv('Fish.csv')

print("Pierwsze wiersze danych:") # brief EDA
print(df.head())
print(f"Rozmiar zbioru: {df.shape}")
print("Statystyki:")
print(df.describe())
#print(df.info())
```

Pierwsze wiersze danych:

	Species	Weight	Length1	Length2	Length3	Height	Width
0	Bream	242.0	23.2	25.4	30.0	11.5200	4.0200
1	Bream	290.0	24.0	26.3	31.2	12.4800	4.3056
2	Bream	340.0	23.9	26.5	31.1	12.3778	4.6961
3	Bream	363.0	26.3	29.0	33.5	12.7300	4.4555
4	Bream	430.0	26.5	29.0	34.0	12.4440	5.1340

Rozmiar zbioru: (159, 7)

Statystyki:

	Weight	Length1	Length2	Length3	Height	Width
idth						
count	159.000000	159.000000	159.000000	159.000000	159.000000	159.000000
mean	398.326415	26.247170	28.415723	31.227044	8.970994	4.417486
std	357.978317	9.996441	10.716328	11.610246	4.286208	1.685804
min	0.000000	7.500000	8.400000	8.800000	1.728400	1.047600
25%	120.000000	19.050000	21.000000	23.150000	5.944800	3.385650
50%	273.000000	25.200000	27.300000	29.400000	7.786000	4.248500
75%	650.000000	32.700000	35.500000	39.650000	12.365900	5.584500
max	1650.000000	59.000000	63.400000	68.000000	18.957000	8.142000

```
In [3]: y = df['Weight'].values
X = df[['Length1', 'Length2', 'Length3', 'Height', 'Width']].values
X_train, X_test, y_train, y_test = train_test_split(X, y, test_size=0.2,
```

Centrowanie danych:

```
In [4]: mean_train = X_train.mean(axis=0) # centering
X_train_centered = X_train - mean_train
X_test_centered = X_test - mean_train

print(X_train_centered.mean(axis=0))
```

```
[-1.42668030e-15 -7.27327210e-16  2.34982637e-15  3.70657136e-16
 1.34625469e-15]
```

2. Rozkład SVD i obliczanie wariancji

Stosujemy SVD: $A = U\Sigma V^T$. Wariancja wzdłuż każdego głównego kierunku obliczana jest jako $\text{var}_i = \frac{\sigma_i^2}{n-1}$.

```
In [5]: # Rozkład SVD wycentrowanych danych
U, singular_values, Vt = np.linalg.svd(X_train_centered, full_matrices=False)

print("Rozmiary:\n", f"U: {U.shape}, V^t: {Vt.shape}")
print(f"Ilość singular_values: {singular_values.shape[0]}")
print(f"{singular_values}")

# Obliczanie wariancji dla każdego kierunku
# var_i = sigma_i^2 / (n - 1)
n = X_train_centered.shape[0]
variances = (singular_values ** 2) / (n - 1)

print("\nWariancja dla każdego głównego kierunku:")
for i, var in enumerate(variances):
    print(f"    Komponent {i+1}: {var:.4f}")
```

Rozmiary:

```
U: (127, 5) V^t: (5, 5)
Ilość singular_values: 5
[210.6052611  35.9482482   9.42118732   4.12508612   1.83267287]
```

Wariancja dla każdego głównego kierunku:

```
Komponent 1: 352.0204
Komponent 2: 10.2562
Komponent 3: 0.7044
Komponent 4: 0.1351
Komponent 5: 0.0267
```

3. Analiza wyjaśnianej wariancji

Określamy, ile komponentów potrzeba do wyjaśnienia 70% wariancji.

```
In [6]: # Relatywny udział każdego kierunku
total_variance = variances.sum()
explained_variance_ratio = variances / total_variance # odsetki
```

```
# Wariancja kumulatywna
cumulative_variance = np.cumsum(explained_variance_ratio)

print("Relatywny udział każdego komponentu:")
for i in range(len(explained_variance_ratio)):
    print(f"PC{i+1}: {explained_variance_ratio[i]*100:.2f}% (kumulatywnie)
```

Relatywny udział każdego komponentu:

PC1: 96.94% (kumulatywnie: 96.94%)
 PC2: 2.82% (kumulatywnie: 99.76%)
 PC3: 0.19% (kumulatywnie: 99.96%)
 PC4: 0.04% (kumulatywnie: 99.99%)
 PC5: 0.01% (kumulatywnie: 100.00%)

Określamy liczbę komponentów dla 70%

```
In [7]: n_components_70 = np.argmax(cumulative_variance >= 0.70) + 1
print(f"Do 70% wariancji potrzeba komponentów: {n_components_70}")
print(f"Wyjaśniają one: {cumulative_variance[n_components_70-1]*100:.2f}%")
```

Do 70% wariancji potrzeba komponentów: 1

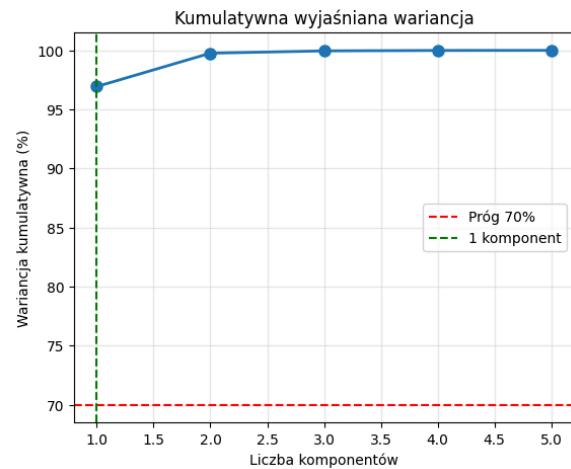
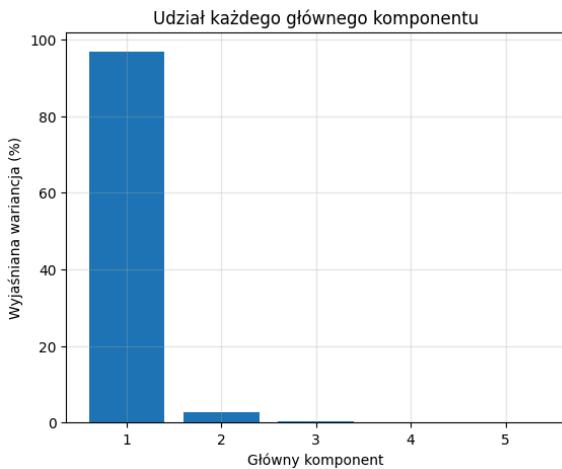
Wyjaśniają one: 96.94%

Wizualizacja otrzymanych wyników

```
In [8]: fig, (ax1, ax2) = plt.subplots(1, 2, figsize=(14, 5))

# Wykres 1: Relatywny udział każdego komponentu
ax1.bar(range(1, len(explained_variance_ratio)+1), explained_variance_ratio)
ax1.set_xlabel('Główny komponent')
ax1.set_ylabel('Wyjaśniana wariancja (%)')
ax1.set_title('Udział każdego głównego komponentu')
ax1.grid(True, alpha=0.3)

# Wykres 2: Wariancja kumulatywna
ax2.plot(range(1, len(cumulative_variance)+1), cumulative_variance * 100,
         axhline(y=70, color='r', linestyle='--', label='Próg 70%')
         axvline(x=n_components_70, color='g', linestyle='--', label=f'{n_components_70} komponentów')
         ax2.set_xlabel('Liczba komponentów')
         ax2.set_ylabel('Wariancja kumulatywna (%)')
         ax2.set_title('Kumulatywna wyjaśniana wariancja')
         ax2.legend()
         ax2.grid(True, alpha=0.3)
```


Wniosek

Wszystkie 5 cech (wymiary ryby) są silnie skorelowane i faktycznie opisują jeden wymiar - ogólny rozmiar ryby.

4. Redukcja wymiarowości

Rzutujemy dane na wybrane główne komponenty. Rzutowanie:

$$X_{\text{reduced}} = X_{\text{centered}} \cdot V_{\text{selected}}^T$$

```
In [9]: # Wybieramy pierwsze n_components_70 (czyli 1 w naszym przypadku) wierszy
# V - to Vt.T, potrzebujemy pierwszych n_components_70 kolumn z V
V = Vt.T
V_selected = V[:, :n_components_70]

print(f"Wymiarowość V_selected: {V_selected.shape}")
print(f"Używamy {n_components_70} głównych komponentów")

# Projekcja danych treningowych
X_train_reduced = X_train_centered @ V_selected
print(f"\nWymiarowość X_train_reduced: {X_train_reduced.shape}")

# Projekcja danych testowych
X_test_reduced = X_test_centered @ V_selected
print(f"Wymiarowość X_test_reduced: {X_test_reduced.shape}")
```

Wymiarowość V_selected: (5, 1)

Używamy 1 głównych komponentów

Wymiarowość X_train_reduced: (127, 1)

Wymiarowość X_test_reduced: (32, 1)

Redukcja 5 cech → 1 cecha

5. Aproksymacja wielomianowa na zredukowanych danych

Tworzymy cechy wielomianowe i budujemy model metodą najmniejszych kwadratów (MNK).

```
In [10]: # Tworzymy cechy wielomianowe stopnia 2
poly_degree = 2
poly = PolynomialFeatures(degree=poly_degree)

X_train_poly = poly.fit_transform(X_train_reduced)
X_test_poly = poly.transform(X_test_reduced)

print(f"Wybrany stopień wielomianu: {poly_degree}")
print(f"Wymiarowość po utworzeniu cech wielomianowych: {X_train_poly.shape}")

# MNK: rozwiązujemy X_poly @ w = y
# w = (X_poly^T @ X_poly)^{-1} @ X_poly^T @ y (pamiętamy z zadania 1)
model_reduced = LinearRegression()
```

```

model_reduced.fit(X_train_poly, y_train)

print(f"\nWspółczynniki modelu: {model_reduced.coef_}")
print(f"Wyraz wolny: {model_reduced.intercept_}")

# Predykcje
y_train_pred_reduced = model_reduced.predict(X_train_poly)
y_test_pred_reduced = model_reduced.predict(X_test_poly)

```

Wybrany stopień wielomianu: 2

Wymiarowość po utworzeniu cech wielomianowych: (127, 3)

Współczynniki modelu: [0. 16.31925479 0.10423045]
Wyraz wolny: 350.3921465807309

6. Model na pełnych danych (do porównania)

Budujemy model na wszystkich 5 oryginalnych cechach bez redukcji.

```

In [11]: # Używamy oryginalnych danych (nie wycentrowanych, ponieważ LinearRegression
          # Cechy wielomianowe stopnia 2 dla wszystkich 5 cech
poly_full = PolynomialFeatures(degree=2)

X_train_poly_full = poly_full.fit_transform(X_train)
X_test_poly_full = poly_full.transform(X_test)

print(f"Stopień wielomianu: 2")
print(f"Wymiarowość po utworzeniu cech wielomianowych (pełne dane): {X_tr

# Trenowanie modelu
model_full = LinearRegression()
model_full.fit(X_train_poly_full, y_train)

# Predykcje
y_train_pred_full = model_full.predict(X_train_poly_full)
y_test_pred_full = model_full.predict(X_test_poly_full)

```

Stopień wielomianu: 2

Wymiarowość po utworzeniu cech wielomianowych (pełne dane): (127, 21)

7. Porównanie modeli

Porównujemy modele na zbiorze testowym według trzech metryk: MSE, MAE, R².

```

In [12]: # Obliczamy metryki na zbiorze testowym
metrics = {
    'Model': ['Zredukowany (1 PC)', 'Pełny (5 cech)'],
    'MSE': [
        mean_squared_error(y_test, y_test_pred_reduced),
        mean_squared_error(y_test, y_test_pred_full)
    ],
    'MAE': [
        mean_absolute_error(y_test, y_test_pred_reduced),
        mean_absolute_error(y_test, y_test_pred_full)
    ],
    'R²': [
        r2_score(y_test, y_test_pred_reduced),

```

```

        r2_score(y_test, y_test_pred_full)
    }

results_df = pd.DataFrame(metrics)
print("Porównanie modeli na zbiorze testowym:\n")
print(results_df.to_string(index=False))

# Porównanie wizualne
fig, axes = plt.subplots(1, 2, figsize=(14, 5))

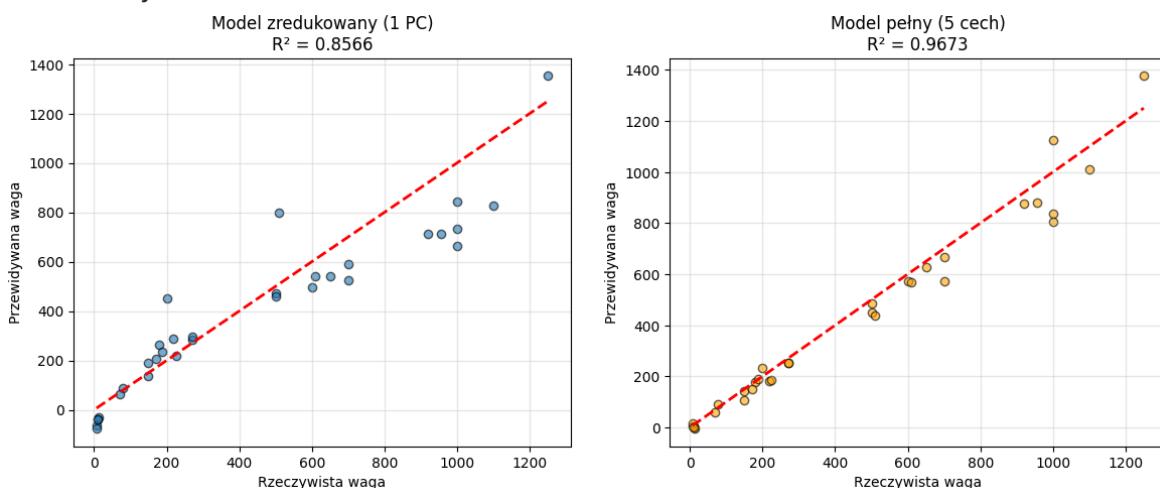
# Wykres 1: Predykcje modelu zredukowanego
axes[0].scatter(y_test, y_test_pred_reduced, alpha=0.6, edgecolors='k')
axes[0].plot([y_test.min(), y_test.max()], [y_test.min(), y_test.max()])
axes[0].set_xlabel('Rzeczywista waga')
axes[0].set_ylabel('Przewidywana waga')
axes[0].set_title(f'Model zredukowany (1 PC)\nR2 = {metrics["R2"]る[0]:.4f}')
axes[0].grid(True, alpha=0.3)

# Wykres 2: Predykcje pełnego modelu
axes[1].scatter(y_test, y_test_pred_full, alpha=0.6, edgecolors='k', color='orange')
axes[1].plot([y_test.min(), y_test.max()], [y_test.min(), y_test.max()])
axes[1].set_xlabel('Rzeczywista waga')
axes[1].set_ylabel('Przewidywana waga')
axes[1].set_title(f'Model pełny (5 cech)\nR2 = {metrics["R2"]る[1]:.4f}')
axes[1].grid(True, alpha=0.3)

```

Porównanie modeli na zbiorze testowym:

	Model	MSE	MAE	R ²
Zredukowany (1 PC)	20392.710622	106.558872	0.856631	
Pełny (5 cech)	4655.846663	47.039757	0.967268	

8. Wnioski

Analiza wariancji

- Pierwszy główny komponent wyjaśnia **96.94%** całkowitej wariacji w danych
- Wszystkie 5 cech wymiarowych ryby (długość, wysokość, szerokość) są silnie skorelowane
- Cechy te reprezentują wspólną ukrytą zmienną - ogólny rozmiar ryby

Redukcja wymiarowości

- Wymiarowość została zredukowana z **5 cech do 1** przy zachowaniu 97% informacji
- Redukcja upraszcza model i zmniejsza złożoność obliczeniową

Porównanie modeli

Model	R ²	MAE
Zredukowany (1 PC)	0.857	~107
Pełny (5 cech)	0.967	~47

Interpretacja wyników

Model pełny osiąga wyższą dokładność predykcji ($R^2 = 0.967$) w porównaniu do modelu zredukowanego ($R^2 = 0.857$), co stanowi różnicę około 11 punktów procentowych.

Model zredukowany, pomimo wykorzystania jedynie jednej cechy zamiast pięciu, osiąga zadowalający poziom dokładności, oferując przy tym:

- Prostszą interpretację
- Szybsze obliczenia
- Mniejsze ryzyko nadmiernego dopasowania

Wybór między modelami zależy od priorytetów: model zredukowany sprawdza się w zastosowaniach wymagających prostoty i szybkości, natomiast model pełny jest wskazany tam, gdzie kluczowa jest maksymalna dokładność predykcji.

Trzy najtrudniejsze zagadnienia z metod numerycznych (imho)

1. Stabilność numeryczna algorytmów
2. QR z transformacjami Householdera
3. Wskaźnik uwarunkowania macierzy